

v evropské politice (16. 1. – 22. 1. 2017)

Událost týdne:

17. ledna oznámila britská premiérka Theresa Mayová, že hodlá docílit tzv. tvrdého brexitu. Velká Británie by tak měla opustit jednotný vnitřní trh i všechny ostatní unijní struktury a uzavřít s EU novou celní dohodu. Podle Mayové chce mít Británie kontrolu nad přílivem migrantů ze zemí EU. Skotská premiérka Nicola Sturgeonová v reakci uvedla, že pokud ztroskotají britské plány na vyjednání obchodní dohody s EU, má Skotsko právo se od Británie oddělit. Naznačila tak možnost opakování skotského referenda o nezávislosti z roku 2014.

16. ledna dopadla turecká policie v Istanbulu Uzbeka Abdulgadira Mašaripova, kterého považuje za pachatele útoku v istanbulském klubu, k němuž došlo během silvestrovské noci a jenž si vyžádal 39 obětí. Teroristická organizace Islámský stát označila masakr za odvetu za turecký vojenský zásah v Sýrii. Podle informací deníku Hürriyet byl však útok spáchán spíše za finanční odměnu, nikoliv z ideologických důvodů.

17. ledna odmítl opakovaně německý ústavní soud zakázat krajně pravicovou Národnědemokratickou stranu Německa (NPD). Připustil, že cíle NPD jsou protiústavní, avšak podle soudu jsou snahy o jejich dosažení vzhledem k slabému vlivu strany neúspěšné. Zákaz strany navíc podle soudu nepovede k vymýcení její ideologie.

17. ledna se dohodl nový moldavský prezident Igor Dodon a ruský prezident Vladimir Putin na obnovení strategické spolupráce. Prorusky laděný Dodon uvedl, že pokud v příštích parlamentních volbách zvítězí socialisté ladění jako on, je možné, že Moldavsko zruší asociační dohodu s EU. Dodon již dříve avizoval možnost uspořádání plebiscitu o osudu asociační dohody.

17. ledna byl zvolen novým předsedou Evropského parlamentu (EP) kandidát evropských lidovců Antonio Tajani z Itálie, když ve čtvrtém kole porazil předsedu socialistů v EP Gianniho Pittellu. Tajani ve funkci nahradí Martina Schulze. Volbu zkomplikoval fakt, že socialisté nedávno vypověděli dohodu, podle níž měl socialista vystřídat ve funkci předsedy EP lidovec, neboť socialistům se nelíbí, že lidovci již zastávají post předsedy Evropské komise (Jean-Claude Juncker) a Evropské rady (Donald Tusk).

18. ledna oznámilo ruské ministerstvo zahraničí, že Rusko prodloužilo povolení k pobytu bývalému spolupracovníku americké Národní agentury pro bezpečnost Edvardu Snowdenovi, na nějž USA vydaly mezinárodní zatykač kvůli zveřejnění mnoha utajovaných informací. Podle Snowdenova právníka se jedná o tříleté prodloužení.

20. ledna zadržela rakouská policie 18letého Rakušana, kterého podezřívá z přípravy bombového teroristického útoku ve Vídni. Muž přišel do Rakouska z Německa a podle rakouských médií má albánské kořeny. Informaci o plánovaném útoku získalo Rakousko od zahraničních tajných služeb.

21. ledna uvedla německá kancléřka Angela Merkelová v reakci na inaugurační řeč amerického prezidenta Donalda Trumpa, ve které jasně přiřadil prioritu americkým zájmům, že věří v pokračující spolupráci s USA na základě společných hodnot a že bude usilovat o udržení vztahů s USA na stávající úrovni. Trump v předcházejících dnech prohlásil, že po Velké Británii opustí EU i další země, a zkritizoval Merkelovou za její prouprchlickou politiku.

Telegraficky

- Dne 17. ledna uvedl ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov, že téma strategické stability bude pro Rusko jedním z klíčových ve vztahu k USA po nastoupení Donalda Trumpa do funkce amerického prezidenta. Prohlásil, že dialog zničila administrativa odcházejícího prezidenta Baracka Obamy.
- Dne 21. ledna schválil turecký parlament kontroverzní reformu ústavy, jež má významně rozšířit pravomoci prezidenta. Na jaře by mělo být uspořádáno referendum o zamýšlených změnách, které podle turecké opozice směřují k upevnění autoritářského režimu v zemi.

